

היום נלמד בעזרת ה':

זבחים דף סו

למדנו במשנה - מיצה דם הגוף: מיצה את דם הראש ולא מיצה את דם הגוף פסולה, אבל מיצה את דם הגוף ולא מיצה את דם הראש כשירה.

תנו רבנן: נאמר בעולת העוף "עולה הוא אשה ריח ניחוח" המילה "עולה" מיותרת לרבות אפילו שמיצה רק דם הגוף ולא מיצה דם הראש, כשרה. אך אם כן, הייתי יכול לחשוב שגם אם מיצה רק דם הראש ולא מיצה דם הגוף כשרה. ולכן נאמר "הוא" למעט שדוקא כשמיצה את ה"עולה" דהיינו את הגוף כשרה, ולא להפך.

מאי תלמודא? מניין לנו ללמוד ש"עולה" היא הגוף ו"הוא" ממעט את הראש, ולא להפך ש"עולה" היא הראש ו"הוא" ממעט את הגוף.

רבינא מתרץ: מסתבר ש"עולה" הכוונה לגוף והמיעוט הוא לראש, בגלל שרוב הדם של העוף נמצא בגוף ולא בראש. ומסתבר שצריך למצות את רוב הדם.

הדרך שלך קדשי קדשים 👍

פרק שביעי. משנה: חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת, כשירה: כלומר חטאת העוף שעשאה בחצי התחתון של המזבח, ומלק סימן אחד, והיזה ומיצה, דהיינו שעשאה כדינה וכמצותה, כשרה. [כשרה' משמע בדיעבד, אמנם היא כשרה לכתחילה שהרי עשאה כדין, אלא שהמשנה כתבה כך אגב הדינים הבאים שבהם כשרה בדיעבד או פסולה. תוס'].

כמעשה חטאת לשם עולה, כמעשה עולה לשם חטאת, כמעשה עולה לשם עולה, פסולה: אבל אם עשאה כמעשה קרבן חטאת אלא שחשב שעושה אותה לשם עולה, או שעשאה כמעשה קרבן עולה (= 'יבואר בגמ') וחשב שעושה אותה לשם חטאת, או שעשאה כמעשה קרבן עולה וגם חשב שעושה אותה לשם עולה, פסולה.

עשאה למעלה כמעשה כולן, פסולה: כלומר אם עשאה בחצי העליון של המזבח כמעשה אחד מכל האמורים לעיל (= חטאת לשם עולה וכו'), ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת, פסולה, לפי שהוא עשה אותה בשינוי מקום.

עד כאן חטאת העוף, כעת עוברים לעולת העוף:

עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה עולה לשם עולה, כשירה: כלומר שעשאה בחצי העליון של המזבח, ומלק בשני סימנים, ומיצה, דהיינו שעשאה כדינה וכמצותה, כשרה.

כמעשה עולה לשם חטאת כשירה, ובלבד שלא עלתה לבעליה: ואם עשאה למעלה כמעשה עולה אבל חשב שעושה אותה לשם חטאת, כשרה אבל לא עלתה לבעלים ועליהם להביא עולת העוף אחרת.

כמעשה חטאת לשם עולה, כמעשה חטאת לשם חטאת, פסולה: אבל אם עשאה למעלה כמעשה קרבן חטאת וחשב שעושה אותה לשם עולה, או שעשאה למעלה כמעשה קרבן חטאת וחשב שעושה אותה לשם חטאת, פסולה.

עשאה למטה כמעשה כולן, פסולה: כלומר אם עשאה בחצי התחתון של המזבח כמעשה אחד מכל האמורים לעיל (= עולה לשם חטאת וכו'), ואפילו כמעשה עולה לשם עולה, פסולה, לפי שהוא עשה אותה בשינוי מקום.

גמרא: דשני במאי? מה שאמרה המשנה לגבי חטאת העוף שעשאה 'כמעשה עולה פסולה', במה הוא שינה בה? כלומר איזה דבר הוא עשה בחטאת העוף כמעשה עולה?

אילימא דשני במליקה: אם מדובר שהוא לא מלק רק סימן אחד (כדין חטאת) אלא מלק שני סימנים (כדין עולה), א"כ קשה, שמשנתנו שפוסלת בזה אינה כרבי אלעזר ברבי שמעון שאמר 'שמעתי שמבדילין (= שמולקים שני סימנים) בחטאת העוף', דהיינו שהוא מכשיר.

ולא אוקימנא דלא כר' אלעזר בר' שמעון! כלומר ומה הקושיא בכך שמשנתנו אינה כרבי אלעזר ברבי שמעון? והרי כבר אמרנו לעיל (סה:) שהמשנה שאומרת 'הבדיל בחטאת פסול' (לעיל סד:) אינה כרבי אלעזר ברבי שמעון, וא"כ אפשר לומר שגם משנתנו אינה כמותו.

לא, דשני בהזאה: כלומר משנתנו היא גם כדעת כרבי אלעזר ברבי שמעון, ומדובר שהוא לא היזה את דמה אלא מיצה, וזה השינוי שהוא עשה כמעשה עולה, שהרי הזאה היא מעשה חטאת והוא עשה מיצוי שהוא עבודת עולה.

הכי נמי מסתברא: וכן מסתבר שהשינויים במשנתנו הם שינויים בהזאה ולא במליקה, שהרי נאמר בסיפא (של הרישא) - 'עשאה למעלה כמעשה כולן פסולה', וכפי שביארנו במשנה שמדובר אפילו אם עשאה כמעשה חטאת לשם חטאת, ואם מדובר שהוא שינה במליקה, דהיינו שמלק למעלה במקום למטה, והרי למדנו לעיל (סג:) שמליקה כשרה בכל מקום במזבח, אלא בהכרח מדובר שהוא שינה בהזאה, דהיינו שהיזה למעלה במקום למטה, וא"כ כשם שבסיפא מדובר שהוא שינה בהזאה כך ברישא מדובר שהוא שינה בהזאה, דהיינו שהוא מיצה ולא היזה.

דחיית הראיה: **מידי איריא! הא כדאיתא והא כדאיתא!** אין זו הוכחה, לפי שבכל מקום במשנה מדובר במה שהוא נחשב שינוי לגביו, דהיינו שברישא מדובר בשינוי מעשה, ויתכן שמדובר שהוא שינה במליקה (= שמלק שני סימנים במקום סימן אחד), ובסיפא ששינוי מקום לא פוסל במליקה מדובר שהוא שינה בהזאה (= שהיזה למעלה).

*

למדנו במשנה - עולת העוף שעשאה... כמעשה חטאת פסולה:

דשני במאי? במה הוא שינה בה? כלומר איזה דבר הוא עשה בעולת העוף כמעשה חטאת?

📖 **נבלת עוף טהור מטמאה בבית הבליעה, כלומר שהאוכל ממנה כזית נטמא.**

אילימא דשני במליקה: אם מדובר שהוא לא מלק שני סימנים (כדין עולה) אלא רק סימן אחד (כדין חטאת), והרי בסיפא (= במשנה הבאה בהמשך העמ') נאמר שכל החטאות והעולות שהוזכרו במשנתנו שנפסלו אינם מטמאין את האוכלן בבית הבליעה, שלמרות שהם נפסלו אינם נחשבים לנבילה כיון שמליקתן הפסולה הועילה להוציאם מידי נבילה, וכן מועלים בהם (= מי שנהנה מהם חייב קרבן מעילה), ודין זה שמועלים אחרי המליקה הפסולה נאמר בכלום, כולל עולת העוף שעשאה למטה כחטאת העוף,

וא"כ **נימא דלא כרבי יהושע**: כלומר נמצא שמשנתנו אינה כרבי יהושע שאמר (במשנה הבאה) – המולק עולת העוף למטה (כדין חטאת העוף), ועשאה גם לשם חטאת העוף, כיון ששינה את שמה ואת מעשיה לחטאת הרי היא נעשית חטאת ואין מועלים בה, ואילו משנתנו אמרה שמועלין בה, וא"כ משנתנו אינה כרבי יהושע.

ואלא במיצוי: אלא בהכרח כוונת משנתנו שהוא שינה במיצוי, דהיינו שהיזה (כדין חטאת) ולא מיצה (כדין עולה), ובזה אפילו רבי יהושע מודה שפסולה ומועלים בה.

קושיא: **אימא סיפא**: והרי למדנו במשנה הבאה – עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת, ר"א אומר מועלין בה, ר' יהושע אומר אין מועלין בה. ע"כ המשנה לקמן.

דשני במאי? וכמה הוא שינה? אם מדובר שהיזה ולא מיצה, והרי מה שרבי יהושע אמר שלא מועלים בה זה רק במקרה ששינה במליקה, אבל מנין לנו שגם אם שינה במיצוי הוא סובר שלא מועלים בה? אלא בהכרח מדובר ששינה במליקה,

וא"כ קשה – **רישא וסיפא במליקה, ומציעתא במיצוי?** וכי יתכן שהרישא במשנתנו והמשנה הבאה עוסקות ששינה במליקה והמציעתא (= הסיפא של משנתנו) עוסקת ששינה במיצוי?

תשובה: **אין** (= כן!) **רישא וסיפא במליקה, ומציעתא במיצוי**.

משנה: **וכולן אין מטמאין בבית הבליעה**: חטאת העוף ועולת העוף המוזכרים במשנה הקודמת שנפסלו, מליקתם מוציאה אותם מידי נכילה ואינם מטמאים בבית הבליעה (= שאינם נחשבים לנבלת עוף טהור שמטמאת את האוכלה).

ומועלים בהן: שכיון שנפסלו ולא היתה בהם שעת היתר לכהנים, לכן הנהנה מהם חייב בקרבן מעילה. הרחבת הביאור: הנהנה מקדשי קדשים מעל, וחייב להביא קרבן מעילה. אמנם מותר להנות מקדשי קדשים לאחר שנזרק דמם שאז הקרבן מותר באכילה לכהנים. המשנה כאן אומרת שאפילו חטאת שיוצאת מידי מעילה לאחר שנזרק דמה (לפי שאז היא מותרת לכהנים), אבל אם היא נפסלה אינה יוצאת מידי מעילה כיון שלא הותרה לכהנים, ולכן הנהנה ממנה חייב בקרבן מעילה].

חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: שהיא כשרה והותרה לכהנים באכילה, וכבר אין בה מעילה.

עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: עולת העוף שעשאה במזבח למטה, ומלק בה רק סימן אחד כדין חטאת, והיזה את דמה, ועשה זאת לשם חטאת, לדעת רבי אליעזר הנהנה ממנה חייב בקרבן מעילה, שהרי היא עולה, ולעולה אין שעת היתר לכהנים שהרי היא מוקטרת כולה על המזבח (לעומת חטאת שיש לה שעת היתר לכהנים לאחר שנזרק דמה, שיש בה חלק הנאכל לכהנים), ולדעת רבי יהושע הנהנה ממנה פטור מקרבן מעילה, שכיון ששינה את שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת, הרי היא נהפכה לחטאת, וחטאת לאחר שנזרק דמה אין בה איסור מעילה.

א"ר אליעזר, ומה אם חטאת שאין מועלים בה לשמה, כששינה את שמה מועלים בה, עולה שמועלים בה לשמה, כששינה את שמה אינו דין שימעלו בה? כלומר הרי חטאת העוף שנעשית לשמה לא מועלים בה לאחר הזאת דמה, שהרי היא נאכלת לכהנים, ובכל זאת אם שינה את שמה לשם עולה היא נפסלת ומועלים בה (- כפי שביארנו לעיל שכיון שאין לה שעת היתר לכהנים לכן אינה יוצאת מידי מעילה), א"כ עולה שמועלים בה כשעשה אותה לשמה (- כפי שביארנו לעיל שלעולה אין שעת היתר לכהנים הואיל והיא מוקטרת כולה על המזבח) קל וחומר שימעלו בה אם עשה אותה לא לשמה (- לשם חטאת)!

א"ל ר' יהושע, לא! אם אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה שכן שינה את שמה לדבר שיש בו מעילה, תאמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת שכן שינה את שמה לדבר שאין בו מעילה?! כלומר אי אפשר לומר את הקל וחומר! שהרי הסיבה שמועלים בחטאת שעשאה לשם עולה, לפי שהוא שינה את שמה לעולה שהיא דבר שיש בו מעילה גם לאחר הזאת דמה, אבל עולה שעשאה לשם חטאת הרי שינה את שמה לדבר שאין מעילה, שהרי לאחר הזאת דמה יש בה היתר לכהנים ואין בה מעילה, וא"כ אי אפשר ללמוד את הקל וחומר.

אמר לו ר' אליעזר, והרי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים יוכיחו, שכן שינה את שמם לדבר שאין בו מעילה ומועלין בהן, אף אתה אל תתמה על העולה אע"פ ששינה שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה: קדשי

קדשים ששחטם בדרום לשם שלמים יוכיחו, שהרי בכך ששחטם בדרום הוא שינה את שמם ומעשיהם לקדשים קלים שאין בהם מעילה (= קדשים קלים אין בהם מעילה מלבד באימורים), ובכל זאת יש בהם איסור מעילה לפי שנפסלו בשחיטת דרום ולא היה להם שעת היתר, וא"כ אף אתה אל תתפלא על עולת העוף שאע"פ ששינה את שמה ואת מעשיה לחטאת שהוא דבר שאין בו מעילה, שימעלו בה!

אמר לו ר' יהושע, לא! אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים שכן שינה את שמם לדבר שיש בו איסור והיתר, תאמר בעולה ששינה את שמה לדבר שכולו היתר?! אין זו הוכחה! שהרי קדשי קדשים ששחטם בדרום לשם קדשים קלים, במעשה זה הוא שינה את שמם לדבר שיש בו גם איסור (= האימורים) וגם היתר (= הבשר הנאכל), אבל בעולת העוף ששינה את שמה ואת מעשיה לחטאת, במעשה זה הוא שינה את שמה לדבר שכולו היתר, שהרי אין בחטאת העוף אימורים המוקטרים על המזבח, וא"כ אי אפשר להוכיח מקדשי קדשים ששחטם בדרום לשם קדשים קלים לנושא שלנו.